

Філософський факультет

Кафедра релігієзнавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник декана з навчальної роботи
філософського факультету

Дмитро НЕЛПА

« 31 » 08 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи релігієзнавчої експертизи

для студентів

галузь знань
спеціальність
освітній рівень
освітня програма
спеціалізація
вид дисципліни

03 Гуманітарні науки
031 Релігієзнавство
другий (магістерський)
Релігієзнавство
-
обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	<u>2021/2022</u>
Семестр	I
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладачі: Предко Олена Іллівна, д.ф.н., професор, професор кафедри релігієзнавства

Пролонговано: на 20 22 / 20 23 н.р. Масимова І.І. « 31 » 08 2022 р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20 ___ / 20 ___ н.р. (_____) « ___ » ___ 20 ___ р.
(підпис, ПІБ, дата)

Розробники: *Предко Олена Іллівна*, д.ф.н., професор, професор кафедри релігієзнавства

Затверджено

« *26* » *серпня* 2021 р.

Зав. кафедри релігієзнавства

[Signature] (Євген ХАРЬКОВЩЕНКО)

Протокол № *1* від « *26* » серпня 2021 р.

Схвалено науково - методичною комісією філософського факультету

Протокол від «31» серпня 2021 року №2

Голова науково-методичної комісії *[Signature]* (Ірина МАСЛІКОВА)

« *31* » *серпня* 2021 року

Апробовано на 2022-2023 н.р. Стр. №2 від 31.08.2022р.

Маслікова І.І. [Signature]

ВСТУП

1. Мета дисципліни полягає з одного боку, у оволодінні методологією та методикою проведення релігієзнавчої експертизи як спеціальної методологічної та методичної процедури, яка, маючи значну когнітивну та евристичну заданість, уможливує отримання об'єктивних знань про релігійний комплекс в конкретних державно-конфесійних відносинах з метою надання експертного висновку, а з іншого - з'ясування сучасних моделей її проведення, основних її форм, тенденцій та основних стратегій та розкриття місця та ролі у системі практичного релігієзнавства.

2. Вимоги до вибору навчальної дисципліни:

1. До початку вивчення цього курсу студенти мають знати основні релігії, їх сутність та особливості; основні концепції релігії та методи релігієзнавчих досліджень, у т.ч. методи історії релігії, філософії релігії, соціології релігії психології релігії, феноменології релігії; основні релігієзнавчі поняття та категорії; сучасні тенденції розвитку релігієзнавства.

2. **Вміти** збирати та інтерпретувати інформацію щодо феноменів та явищ релігії, релігійних процесів та подій; застосовувати основні терміни, категорії релігієзнавства в аналізі соціально-культурних явищ та процесів; виявляти сучасні тенденції співіснування різних релігій в умовах глобалізації та міжконфесійного діалогу, прогнозувати перспективи їх розвитку з урахуванням особливостей перебігу релігійних процесів в умовах глобалізації;

3. **Володіти навичками** наукового дослідження та опрацювання інформаційних джерел; критичного ставлення та прогнозування стосовно ролі релігійного чинника в політичних, економічних, культурно-мистецьких подіях та явищах; використання іншомовних фахових релігієзнавчих інформативних джерел.

3.Анотація навчальної дисципліни: дисципліна «Основи релігієзнавчої експертизи» викладається на першому курсі I семестру магістратури. Навчальна дисципліна знайомить магістрів із методикою та методологією проведення релігієзнавчої експертизи, що дозволить їм оволодіти здатностями практично застосовувати сучасні релігієзнавчі знання у галузі професійної та практично-експертної діяльності. Розглядаються основні етапи проведення релігієзнавчої експертизи та виявляється її евристичний потенціал в контексті оптимізації державно-конфесійних та міжконфесійних відносин і унебезпечення релігійних конфліктів. Розкривається досвід світового проведення релігієзнавчої експертизи та з'ясовуються особливості проведення релігієзнавчої експертизи в Україні.

4.Завдання (навчальні цілі) – надати магістрам цілісну систему знань про методологію та методикою проведення релігієзнавчої експертизи, її основні етапи та складники; виявити основні вектори праксеологічного аспекту релігієзнавчої експертизи та розкрити її евристичний потенціал; дослідити основні зарубіжні моделі проведення релігієзнавчої експертизи та можливості їх використання на вітчизняних теренах.

Дисципліна спрямована на формування наступних програмних компетентностей:

ЗК 1 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 3 Здатність працювати в команді.

ЗК 9 Цінування і повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК 10 Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ФК 2 Здатність осмислювати релігію як соціальне явище, інтегрувати знання у сфері релігієзнавства та застосовувати їх у різних сферах суспільної діяльності.

ФК4 Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування емпіричних даних та теоретичного матеріалу з використанням усталених і новітніх методів релігієзнавства.

ФК8 Здатність надавати експертно-аналітичну оцінку та прогнозувати потенційні можливості використання релігії з метою деструктивного впливу на свідомість і психіку людей, розпізнавати

найбільш поширені маніпуляційні стратегії.

ФК 9 Здатність визначати й розробляти стратегічні пріоритети у галузі релігійної свободи і релігійної безпеки України з урахуванням особливостей державно-конфесійних та міжрелігійних відносин.

ФК 10 Здатність розробляти і реалізовувати наукові і прикладні проекти у сфері релігієзнавства, а також дотичні до неї міждисциплінарні проекти.

5.Результати навчання:

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація 4. автономність та відповідальність)		Методи викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
	Знати:			
1.1	основні методичні та методологічні засади проведення релігієзнавчої експертизи, її роль у системі релігієзнавчих дисциплін	Лекція, самостійна робота	Письмова контрольна робота, написання експертного висновку	10
1.2	основні етапи та методіку проведення релігієзнавчої експертизи	Семінар,	Усна доповідь	10
1.3	основні зарубіжні моделі проведення релігієзнавчої експертизи	Лекція, самостійна робота	Письмова контрольна робота	10
1.4	особливості проведення релігієзнавчої експертизи на вітчизняних теренах	Лекція, самостійна робота	Усна доповідь	10
	Вміти:			
2.1	обґрунтовувати власну світоглядну позицію щодо тих чи інших методик проведення релігієзнавчої експертизи	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді	5
2.2	розуміти й об'єктивно оцінювати різноманітні моделі проведення релігієзнавчої експертизи, аналізувати їх, знаходити в них спільне й відмінне	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді	5
2.3	застосовувати одержані знання при вирішенні професійних завдань, при підготовці експертного висновку з приводу діяльності тих чи інших релігійних громад	Семінари, самостійна робота	Письмова контрольна робота	10
2.4	визначити місце релігієзнавчої експертизи у контексті світового та вітчизняного практичного релігієзнавства	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, написання експертного висновку	5
	комунікація:			
	використовувати знання іноземних	Семінари,	Усні доповіді,	5

ПРН 2. Упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової й усної комунікації, в тому числі для наукового і професійного спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами.	+		+		+					+		+	
ПРН 3. Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного розв'язання складних задач у сфері релігієзнавства, дотримуватися правил академічної доброчесності.		+				+			+				+
ПРН 4. Оцінювати і критично аналізувати державно-конфесійні, міжконфесійні та міжрелігійні відносини, стан релігійної свободи і релігійної безпеки в Україні та світі.	+					+			+			+	
ПРН 5. Пропонувати шляхи вирішення суспільно-релігійних проблем у складних і непередбачуваних умовах, що передбачає застосування релевантних підходів та прогнозування.		+		+					+		+		
ПРН7. Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрями та школи класичного і сучасного релігієзнавства.		+				+		+				+	+
ПРН 8. Систематизувати факти релігійного життя суспільства, інтерпретувати релігійні події та явища на основі розуміння специфіки впливу релігії на суспільні процеси..	+					+			+			+	
ПРН 11 Розробляти наукові і прикладні проекти у сфері релігієзнавства з урахуванням цілей та обмежень, а також соціальних, економічних і правових аспектів.			+					+			+	+	
ПРН 12 Планувати і виконувати наукові дослідження у сфері релігієзнавства, обирати ефективні методики та інструменти дослідження, аналізувати результати, обґрунтовувати висновки.	+			+			+		+			+	

7. Схема формування оцінки:

7.1. Форми оцінювання

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема **оцінювання теоретичної підготовки** – результати навчання (**знання 1.1 – 1.4**), що складає 40% від загальної оцінки та **оцінювання практичної підготовки** – результати навчання (**вміння 2.1-2.4**); (**комунікація 3.1-3.3**); (**автономність та відповідальність 4.1-4.2**), що складає 60% загальної оцінки.

Оцінювання семестрової роботи:

1. **Усна доповідь, доповнення та участь в дискусіях на семінарах:** РН 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 2.1, 2.2,2.3, 2.4, 3.1, 3.2,3.3, 4.1, 4.2 – 25/ 40 балів
2. **Самостійна робота (експертний висновок):** РН 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 3.1, 3.2,3.3, 4.1, 4.2 – 23/ 40 балів

Семестрову кількість балів формують бали, отримані студентом у процесі засвоєння матеріалу з усього навчального курсу. Загальна оцінка за семестр складається із балів, отриманих за аудиторну роботу (усні доповіді, доповнення та участь в дискусіях на семінарах) та за самостійної роботи (експертний висновок). Всі види робіт за семестр мають у підсумку:

- в максимальному вимірі 80 балів
- в мінімальному вимірі 48 балів

У разі відсутності на семінарському занятті студент має відпрацювати завдання на семінар в письмовій формі.

Підсумкова контрольна робота в письмовій формі - РН 1.1, 1.2, 1.4, 2.2 – 12/ 20 балів

Підсумкове оцінювання у формі заліку:

Підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів за систематичну роботу впродовж семестру з урахуванням підсумкової контрольної роботи. Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру і не передбачає додаткових заходів оцінювання.

Для студентів, які набрали сумарно меншу кількість балів, ніж критичний мінімум – 60 балів, для одержання заліку необхідно обов'язково відпрацювати пропущені теми в письмовій формі та здати/надіслати електронною поштою викладачу, що проводить семінарські заняття.

Таким чином, підсумкова оцінка з дисципліни (мінімум 60, максимум 100 балів) складається із суми кількості балів за семестрову роботу (мінімум 48, максимум 80 балів) та підсумкової контрольної роботи (мінімум 12, максимум 20 балів).

При простому розрахунку отримуємо:

	Семестрова кількість балів	Підсумкова контрольна робота	Підсумкова оцінка з дисципліни
<i>Мінімум</i>	48	12	60
Максимум	80	20	100

7.2 Організація оцінювання:

Семестрова робота		Семестрова кількість балів	
		Min – 48 бали	Max – 80 балів
Аудиторна робота: усна доповідь на семінарі, доповнення, участь в дискусіях	До теми: 1, 2, 3, 4, 6, 8 протягом семестру, згідно з графіком навчальних занять. У разі відсутності студента на занятті, теми необхідно відпрацювати в письмовому вигляді	«5» x 5 = 25	«8» x 5 = 40
Самостійна робота	До теми 2,6,7: Самостійна індивідуальна робота №1 Написання експертного	«23» x 1 = 23	«40» x 1 = 40

	висновку з приводу діяльності певної релігійної організації (на вибір студента)		
Підсумкова контрольна робота	До тем 1-7	«12» x 1 = 12	«20» x 1 = 20
Підсумкова оцінка дисципліни	3	60	100

Критерії оцінювання:

1. Аудиторна робота:

Усна доповідь:

8-7 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, використовуючи обов’язкову та додаткову літературу

6-5 бали - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов’язкову літературу. Допускаються несуттєві неточності

4-3 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, не спирається на необхідну навчальну літературу, Має у відповіді суттєві неточності

2-0 бали – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки у відповіді

Доповнення / участь в дискусіях:

2 бали – доповнення змістовне, ґрунтовне, конструктивно доповнює обговорення теми,

1,5 бали – доповнення змістовне

1 бал – доповнення містить інформацію, що суттєво не розширює дискусію

2. Самостійна робота №1 (експертний висновок):

40-35 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов’язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість здійсненого дослідження / підсумкової контрольної роботи

30-25 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов’язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження / підсумкової контрольної роботи. Допускаються несуттєві неточності

23-20 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності

10-0 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань

3. Підсумкова контрольна робота:

20-18 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість проведеного дослідження / письмової роботи

17-14 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження / письмової роботи. Допускаються несуттєві неточності

15 - 13 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності

12-7 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань

7.3 Шкала відповідності:

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТЕМАТИЧНИЙ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва практичних занять	Кількість годин		
		Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота
Частина 1 Теоретико-методологічні засади проведення релігієзнавчої експертизи				
1	Тема 1. Предмет та завдання курсу «Специфіка проведення релігієзнавчої експертизи»	2	2	5
2	Тема 2. Етапи та методика проведення релігієзнавчої експертизи. Релігієзнавча експертиза як умова реалізації права на свободу віросповідання.	2	2	5
Частина 2 . Практика проведення релігієзнавчої експертизи				
3	Тема 3. Світовий досвід проведення релігієзнавчої експертизи	2	4	6
4	Тема 4. Релігієзнавча експертиза як умова реалізації свободи совісті в Україні	2	2	5

5	Тема 5. Досвід проведення релігієзнавчої експертизи Державною службою України з етнополітики та свободи совісті	2		6
6	Тема 6. Досвід проведення релігієзнавчої експертизи викладачами кафедри релігієзнавства філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка	2	2	6
7	Написання експертного висновку з приводу діяльності певної релігійної організації			15
8	Тема 7. Релігієзнавча експертиза віровчення, обрядової практики та організаційної структури релігійних громад в Україні		2	14
9	Підсумкова контрольна робота	2		
	ВСЬОГО	14	14	62

Загальний обсяг – **90 год.**, в тому числі:
 Лекцій – **14 год**
 Практичних занять – **14 год.**
 Самостійна робота – **62 год.**

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна: (Базова)

1. *Майданевич Л.О.* Релігієзнавча експертиза: поняття та структура // Безпека, релігія, церква в сучасному суспільстві (за ред. *Предко О.І.*, *Вергелеса К.М.*) Монографія. Вінниця, 2021. Вид-во ФОП Кушнір Ю.В., 2021. С.47-81.
2. *Предко О.І.* Методологічні аспекти релігійної безпеки // Софія. Гуманітарно-релігієзнавчий вісник. №2(16), 2020. С.94-95.
3. *Предко О.І.* Релігійна безпека України: сутність та основні «зони» занепокоєння // «Дні науки філософського факультету-2017», Міжн.наук.конф.(2017;Київ).Міжнародна наукова конференція «Дні науки філософського факультету»-2017», 25-26 квіт.2017р.(матеріали доповідей та виступів).К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2017. Ч.10. С.41-43.
4. *Предко О.І.* та ін. Релігійна безпека в Україні в умовах коронавірусної пандемії. Монографія. Вінниця, 2021. Вид-во ФОП Кушнір Ю.В., 2021. 204 с.
5. *Предко О. І.* Релігійний досвід // Велика українська енциклопедія. URL: https://vue.gov.ua/Релігійний_досвід
6. *Про свободу совісті та релігійні організації.* Закон України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/987-12#Text>
7. *Филипович Л.* Експертна діяльність українських релігієзнавців: методологічні засади і набутий досвід // Релігійна свобода: Свобода буття релігії в сучасному соціумі : [науковий щорічник] / За заг. ред. д.філос.н. А.Колодного. 2012-2013. №17-18. К.: [б.в.], 2013. С. 137-143.
8. *Konverskyi A., Predko O., Kharkovshchenko Ye., Nosenok B., Nesterova M.* Religious Security: The Coronavirus Pandemic and the Identification of New Contexts. *Obnovljeni Život.* 2021. № 76(4). P. 441-456.
9. *Predko D., Predko O.* Imperatives of Spirituality: Essence and Key Meanings.*Beytulhikme An International Journal of Philosophy.* 2020. № 10(1). P.69-78.

10. *Predko O. I.* Religious faith: existential-anthropological meanings. // *Anthropological Measurements of Philosophical Research*. 2019. №16. P. 33-42.
11. *Predko O.* Religious security during Covid-19: foreign experience – lessons for Ukraine // *Science, technology and innovation: the experience of European countries and prospects for Ukraine*. - Riga: Izdevnieciba «Baltija Publishing» 2021. P.118-135. (в співавторстві, Kharkovshchenko Y., Turenko V.).

Додаткова:

1. *Арістова А.В.* Релігійні конфлікти в перехідних європейських суспільствах: природа, динаміка, вплив на релігійно-суспільні процеси. URL: <http://www.bestreferat.ru/referat115810.html>
2. *Експертизи у судовій практиці: наук.-практ. посіб./* за заг. ред. В.Г.Гончаренка. 2-ге вид., перероб. і допов. К.: Юрінком Інтер, 2010. 400 с.
3. *Єленський В.Є.* Глобальні тенденції релігійного розвитку у XXI столітті URL: <http://orthodoxy.org.ua/uk/2009/12/01/28334.html> – вільний.
4. *Качурова С. В.* Форми вирішення конфлікту правової і релігійної свідомості в сучасності. «Вісник НЮУ імені Ярослава Мудрого». Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія, 3(50), 2021. С.90-103.
5. *Майданевич Л.О.* Релігієзнавча експертиза: сутність і її особливості // *Українське релігієзнавство*. 2011. № 59. С. 155–163.
6. *Предко Д.Є.* Релігійні почуття: сутність та особливості прояву/Д.Є.Предко. К.: «ВАНДЕКС», 2018.156 с.
7. *Предко М.Є.* Взаємодія інститутів громадянського суспільства з органами державного управління як складник антикорупційної політики в Україні // *Публічне управління та адміністрування в Україні. Науковий журнал. Причорноморський науково-дослідний інститут економіки іта інновацій*. Випуск 24. Видавничий дім «Гельветика», 2021.С.91-97.
8. *Предко О. І.* Віра, Надія, Любов та матір їх Софія // *Велика українська енциклопедія*. URL: <https://vue.gov.ua/Віра, Надія, Любов та матір їх Софія>
9. *Предко О.І. та ін.* Безпека, релігія, церква в сучасному суспільстві (за ред. *Предко О.І.*, *Вергелеса К.М.*) Монографія. Вінниця, 2021. Вид-во ФОП Кушнір Ю.В., 2021. 352 с.
10. *Предко О.І.* Духовність: сутність та основні смисли // *Філософія саду і садівництва в світовій культурі: джерела та новітні інтерпретації: За заг. ред. Л. В. Машковської*. Умань: ВПЦ «Візаві», 2019. С.125-132.4
11. *Предко О.І.* Релігійний досвід: особистісно-екзистенційна сутність // *Філософські проблеми гуманітарних наук*. №25. 2016. С.40-45.
12. *Predko O.* Coronavirus Pandemic: Challenges in the Religious Sphere. «The Days of Science of the Faculty of Philosophy –2022», International Scientific Conference (2022; Kyiv). International Scientific Conference «The Days of Science of the Faculty of Philosophy – 2022»[Abstracts] / Ed.board: A.Konverskyi [and other]. –Kyiv: Publishing center «Kyiv University», 2022. P. 308-310.